

Υπόθεση C-569/20**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου****Ημερομηνία καταθέσεως:**

30 Οκτωβρίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Spetsializiran nakazatelen sad (Βουλγαρία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

27 Οκτωβρίου 2020

Κατηγορούμενος:

IR

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Ποινική διαδικασία ερήμην του κατηγορουμένου. Προσδιορισμός του είδους της ερήμην διαδικασίας (άρθρο 8, παράγραφος 2 και παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343). Ένδικα μέσα προστασίας στην περίπτωση εκδόσεως ερήμην καταδικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία των διατάξεων της οδηγίας 2016/343 και της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299.

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στηρίζεται στο άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

Εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2016/343, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές της σκέψεις 36 έως 39, και του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299, σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές της σκέψεις 7 έως 10, η περίπτωση στην οποία ο κατηγορούμενος έλαβε μεν γνώση της κατηγορίας που απαγγέλθηκε εναντίον του στην αρχική της μορφή, εν συνεχεία δε, λόγω διαφυγής του, είναι πλέον

αντικειμενικώς αδύνατο να λάβει γνώση για τη δίκη ενώπιον του δικαστηρίου και την υπεράσπισή του αναλαμβάνει δικηγόρος που διορίστηκε αυτεπαγγέλτως και δεν έχει καμία απολύτως επικοινωνία μαζί του;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ανωτέρω ερώτημα: Συνάδει με το άρθρο 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2016/343, και με το άρθρο 4α, παράγραφος 3, σε συνδυασμό με την παράγραφο 1, στοιχείο δ', του ίδιου άρθρου της αποφάσεως-πλαίσιου 2009/299, η ρύθμιση εθνικού δικαίου (άρθρο 423, παράγραφος 1 και παράγραφος 5, ΝΡΚ) σύμφωνα με την οποία δεν προβλέπεται καμία έννομη προστασία κατά προανακριτικών πράξεων που διενεργήθηκαν και κατά καταδικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε ερήμην, στις περιπτώσεις που ο κατηγορούμενος δεν εμφανίζεται αότου έλαβε γνώση της αρχικής κατηγορίας, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η ενημέρωσή του τόσο για την ημερομηνία της δικάσιμου και τον τόπο της δίκης, όσο και για τις επιπτώσεις σε περίπτωση μη παραστάσεώς του στη δίκη;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ανωτέρω ερώτημα: Παράγει άμεσο αποτέλεσμα το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343 σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και νομολογία

Οδηγία (ΕΕ) 2016/343 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, για την ενίσχυση ορισμένων πτυχών του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος παράστασης του κατηγορουμένου στη δίκη του στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας (ΕΕ 2016, L 65, σ. 1, στο εξής: οδηγία 2016/343), ιδίως οι αιτιολογικές σκέψεις 36 έως 39 και τα άρθρα 8 έως 10.

Απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2009, για την τροποποίηση των αποφάσεων-πλαisiών 2002/584/ΔΕΥ, 2005/214/ΔΕΥ, 2006/783/ΔΕΥ, 2008/909/ΔΕΥ και 2008/947/ΔΕΥ και την κατοχύρωση, διά του τρόπου αυτού, των δικονομικών δικαιωμάτων των προσώπων και την προώθηση της εφαρμογής της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων που εκδίδονται ερήμην του ενδιαφερόμενου προσώπου στη δίκη (ΕΕ 2009, L 81, σ. 24, στο εξής: απόφαση-πλαίσιο 2009/299), ιδίως άρθρο 4α, παράγραφος 1, στοιχείο δ', και παράγραφος 3, τυποποιημένο έντυπο στοιχείο δ', σημείο 3.4

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2016, C 202, σ. 389, στο εξής: Χάρτης), ιδίως άρθρο 47.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Nakazatelno-protsesualen kodeks (βουλγαρικός κώδικας ποινικής δικονομίας, στο εξής: ΝΡΚ), ιδίως άρθρο 423, παράγραφος 1 και παράγραφος 5, και άρθρο 425, παράγραφος 1.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Κατά του IR ασκήθηκε ποινική δίωξη για παράβαση του άρθρου 321, παράγραφος 3, του Nakazatelen kodeks (βουλγαρικού ποινικού κώδικα, στο εξής: NK), με την κατηγορία ότι κατά το χρονικό διάστημα από τον Αύγουστο του 2010 μέχρι τις 24 Φεβρουαρίου 2011 συμμετείχε μαζί με άλλα έντεκα άτομα σε εγκληματική οργάνωση η οποία δραστηριοποιούνταν στις επικράτειες της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας και της Ελληνικής Δημοκρατίας, με σκοπό την παράνομη μεταφορά από την Ελλάδα και τη διακίνηση στο εσωτερικό μεγάλων ποσοτήτων προϊόντων που υπόκεινται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης (σιγαρέτων) και δεν έφεραν φορολογικές ταινίες. Επιπλέον, του ασκήθηκε ποινική δίωξη και για παράβαση του άρθρου 234, παράγραφος 2, σημείο 3, του NK, με την κατηγορία της συνέργειας κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 15 και 24 Φεβρουαρίου 2011 στην εισαγωγή 373 490 σιγαρέτων που δεν έφεραν φορολογική ταινία αξίας 2 801 175 βουλγαρικών λέβα (BGN), όπου το αντικείμενο της παράνομης εισαγωγής και φοροδιαφυγής ήταν ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και το αδίκημα χαρακτηρίζεται εξίσου σοβαρό. Για το πρώτο αδίκημα προβλέπεται «στερητική της ελευθερίας ποινή» όχι μικρότερη από τρία έτη, ενώ για το δεύτερο η «στερητική της ελευθερίας ποινή» είναι τουλάχιστον δύο έτη.
- 2 Κατά τη διάρκεια της προανακριτικής διαδικασίας στάθηκε αδύνατος ο εντοπισμός του IR, με αποτέλεσμα να εκδοθεί ένταλμα σύλληψης εις βάρος του και να καταζητείται από τις αρχές ήδη μάλιστα εκδόθηκε και ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης με διαφορετική διαδικασία που κινήθηκε εναντίον του. Στη συνέχεια εντοπίστηκε από τις αρχές Έλαβε προσωπικά γνώση της αποδιδόμενης σε αυτόν κατηγορίας παρουσία πληρεξουσίου δικηγόρου που διόρισε ο ίδιος. Ο IR επέλεξε να κάνει χρήση του δικαιώματος της σιωπής. Περιορίστηκε μόνο στη δήλωση μιας διεύθυνσης κατοικίας στην οποία θα μπορούσαν οι αρχές να τον αναζητήσουν.
- 3 Οι κατηγορίες που απαγγέθηκαν εναντίον του εισήχθησαν προς εκδίκαση ενώπιον δικαστηρίου. Το δικαστήριο προσπάθησε να καλέσει ξανά τον IR ενώπιόν του. Δεν ήταν όμως δυνατός ο εντοπισμός του τελευταίου ούτε στη διεύθυνση που έδωσε. Ο δε πληρεξούσιος δικηγόρος του παραιτήθηκε από την υπεράσπισή του, επειδή δεν είχε καμία επικοινωνία μαζί του. Στη συνέχεια, το δικαστήριο προχώρησε στον αυτεπάγγελο διορισμό άλλου δικηγόρου και κατόπιν παραίτησης αυτού, διόρισε αυτεπαγγέλτως έναν άλλον συνήγορο υπεράσπισης. Ο IR δεν συναντήθηκε ποτέ με τους νέους συνηγόρους του που είχαν διοριστεί αυτεπαγγέλτως. Η τελευταία αυτεπαγγέλτως διορισθείσα δικηγόρος αναφέρει ότι δεν επιδίωξε να έρθει σε επαφή με τους συγγενείς του. Ουσιαστικά παραμένει αδιευκρίνιστο αν ο IR γνωρίζει ότι δικάζεται ενώπιον δικαστηρίου για τις πράξεις για τις οποίες κατηγορείται και ότι έχει διοριστεί αυτεπαγγέλτως συνήγορος για την υπεράσπισή του.
- 4 Το δικαστήριο διέταξε την προσωρινή κράτηση του IR και εξέδωσε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης εις βάρος του. Ο IR δεν εντοπίστηκε. Εκ των υστέρων, το εν

λόγω ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης ανακλήθηκε από το εκδόν δικαστήριο, διότι υπήρχαν ορισμένες αμφιβολίες ως προς το αν ήταν σύμφωνο με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584 και την οδηγία 2012/13 σε σχέση με τον σεβασμό του δικαιώματος ενημέρωσης. Επί του ζητήματος υποβλήθηκε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου (C-649/19).

- 5 Η διαδικασία στο ακροατήριο διακόπηκε για δικονομικούς λόγους (ελαττώματα στο κατηγορητήριο) και επαναλήφθηκε κατόπιν υποβολής νέου κατηγορητηρίου. Για άλλη μια φορά ωστόσο, παρά τις εκτεταμένες έρευνες που διεξήγαγαν οι αρχές στους συγγενείς του, σε πρώην εργοδότες του και σε παρόχους κινητής τηλεφωνίας, στάθηκε αδύνατον να εντοπιστεί ο IR. Κατά την πρώτη συζήτηση ενώπιον του δικαστηρίου, τέθηκε το ερώτημα αν η εκδίκαση της υπόθεσης μπορούσε να προσχωρήσει ερήμην του IR, ιδίως σε σχέση με τα δικαιώματά του κατά τη διεξαγωγή της εν λόγω ερήμην διαδικασίας, καθώς ανέκλυσε και το ζήτημα κατά πόσον μια τυχόν καταδικαστική απόφαση θα παρήγαγε έννομα αποτελέσματα εις βάρος του.
- 6 Κατά την άποψη των συμμετεχόντων στη δίκη, την οποία συμμερίζεται και το δικαστήριο, η υπόθεση πρέπει να εξεταστεί ερήμην του IR και να εκδοθεί απόφαση επ' αυτής.
- 7 Το κρίσιμο ερώτημα είναι αν το επιληφθέν δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να προσδιορίσει επακριβώς πώς επηρεάζονται τα δικαιώματα του IR από την εν λόγω ερήμην του διαδικασία συγκεκριμένα, αν ο IR έχει τη δυνατότητα να προσβάλει μια τυχόν καταδικαστική απόφαση με την αιτιολογία ότι εκδόθηκε κατόπιν ποινικής διαδικασίας που διεξήχθη ερήμην του, επικαλούμενος αποστέρηση του δικαιώματος αυτοπρόσωπης παράστασης στη δίκη.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 8 Η υπεράσπιση υποστηρίζει ότι ο κατηγορούμενος έχει τη δυνατότητα να προσβάλει την απόφαση για τους ανωτέρω λόγους, ενώ η εισαγγελική αρχή δεν έλαβε θέση επί του θέματος.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αποφάσεως περί παραπομπής

Επί του παραδεκτού των προδικαστικών ερωτημάτων

- 9 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο διεξάγει την ερήμην διαδικασία κατά του IR εφαρμόζοντας τις διατάξεις του άρθρου 8 της οδηγίας 2016/343. Συνεπώς, το δικαστήριο εύλογα ζητεί να διευκρινιστεί σε ποια κατηγορία υπάγεται η διεξαγόμενη ερήμην διαδικασία, αν δηλαδή εμπίπτει στη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 2, ή στη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2016/343.

- 10 Δεύτερον, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως υποβάλλεται και υπό το φως της υποχρέωσης που υπέχει το αιτούν δικαστήριο από το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2016/343, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο IR, στην περίπτωση που συλληφθεί στο πλαίσιο της εκτέλεσης τυχόν καταδικαστικής αποφάσεως εις βάρος του, θα μπορεί να ενημερωθεί αν έχει ή δεν έχει δικαίωμα να ασκήσει κάποιο μέσο ένδικης προστασίας κατά της εν λόγω καταδικαστικής αποφάσεως.
- 11 Η ανωτέρω ενημέρωση που προβλέπεται από το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2016/343 πρέπει να παρασχεθεί με μέριμνα του ιδίου του αιτούντος δικαστηρίου, διότι το τελευταίο αποφάσισε τη διεξαγωγή της διαδικασίας ερήμην του IR. Επομένως, το αιτούν δικαστήριο είναι το πλέον κατάλληλο για να κρίνει με βάση ποιους όρους πρέπει να διεξαχθεί η ως άνω ερήμην διαδικασία, αν δηλαδή αυτή θα εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', και παράγραφος 3, της οδηγίας 2016/343, σύμφωνα με τις οποίες, σε περίπτωση ερήμην καταδίκης του, ο IR δεν έχει δικαίωμα να ασκήσει κάποιο μέσο ένδικης προστασίας ή αν θα εμπίπτει στο άρθρο 8, παράγραφος 4, της οδηγίας 2016/343, σύμφωνα με το οποίο ο IR δικαιούται να ασκήσει μέσο ένδικης προστασίας. Προς απάντηση των ανωτέρω ερωτημάτων από το αιτούν δικαστήριο είναι απαραίτητη η καθοδήγηση του Δικαστηρίου.
- 12 Στην περίπτωση καταδικαστικής αποφάσεως, είναι πολύ πιθανό να εκδοθεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς εκτέλεση της «στερητικής της ελευθερίας ποινής» η οποία, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας των κατηγοριών που έχουν απαγγελθεί, κατά πάσα πιθανότητα θα υπερβαίνει τους τέσσερις μήνες. Στο εν λόγω ένταλμα, και συγκεκριμένα στο στοιχείο δ', σημείο 2, του τυποποιημένου εντύπου, θα πρέπει να γίνεται σαφής μνεία σε ποια από τις δύο κατηγορίες εμπίπτει η ερήμην διαδικασία που διεξήχθη ενώπιον του δικαστηρίου. Ανάλογα λοιπόν με τα στοιχεία που παρατίθενται, θα πρέπει να διασφαλίζεται και το ενδεχόμενο δικαίωμα άσκησης μέσου ένδικης προστασίας σύμφωνα με το στοιχείο δ', σημείο 3.4, του τυποποιημένου εντύπου.
- 13 Σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης προς εκτέλεση ποινής εκδίδεται από τις εισαγγελικές αρχές χωρίς οποιαδήποτε παρέμβαση του δικαστηρίου, τόσο κατά την έκδοση όσο και κατά τον μεταγενέστερο έλεγχο αυτού. Επομένως, η εισαγγελία αποφασίζει τι θα αναγράφεται στο εν λόγω ένταλμα σύλληψης.
- 14 Σύμφωνα δε με τις σκέψεις 35 και 36 της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2019, [ZB, C-627/19 PPU, EU:C:2019:1079], νομίμως το δικαστήριο δεν συμμετέχει στην έκδοση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς εκτέλεση ποινής, διότι το εν λόγω ένταλμα αποσκοπεί στην εκτέλεση εκείνης της αποφάσεως στο πλαίσιο της οποίας έχει ήδη διασφαλιστεί από το δικαστήριο η προστασία των δικαιωμάτων του καταδικασθέντος. Υπό το πρίσμα αυτό, κατά τη διεξαγωγή της ερήμην διαδικασίας, το επιληφθέν δικαστήριο είναι υποχρεωμένο, ιδίως όταν αποφαινεται για τη συνέχιση της δίκης ερήμην του κατηγορουμένου, να προσδιορίσει με σαφήνεια σε ποια από τις δύο κατηγορίες εμπίπτει η ερήμην

διαδικασία: σε εκείνη που προβλέπει τη μεταγενέστερη άσκηση κάποιου μέσου ένδικης προστασίας ή σε εκείνη που δεν προβλέπει τέτοιο δικαίωμα. Με τον τρόπο αυτό, η εισαγγελική αρχή κατά την έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης θα ανατρέχει στην κρίση του δικαστηρίου όσον αφορά τη διαδικασία που εφαρμόστηκε. Σε διαφορετική περίπτωση, η απόφαση επί του ανωτέρω κρίσιμου ζητήματος θα εναπέκειτο αποκλειστικά στις εισαγγελικές αρχές, κατά παραβίαση της αρχής η οποία, σύμφωνα με την απόφαση-πλαίσιο 2002/584, προβλέπει ότι όλες οι αποφάσεις για την έκδοση εντάλματος σύλληψης υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο που πρέπει να εκτείνεται τουλάχιστον σε ένα από τα δύο επίπεδα έννομης προστασίας: είτε κατά την έκδοση του εθνικού εντάλματος σύλληψης είτε κατά την έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

- 15 Αν γινόταν δεκτό ότι το αιτούν δικαστήριο επιτρέπεται να υποβάλει τα ερωτήματά του στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μόνον κατόπιν εκδόσεως της καταδικαστικής αποφάσεως, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα να μην έχει καν τη δυνατότητα υποβολής των ερωτημάτων αυτών. Σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, η απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου θα ήταν οριστική ως προς όλα τα δικονομικά ζητήματα που άπτονται της συμμετοχής των διαδίκων στην ποινική δίκη, συμπεριλαμβανομένης και της ερήμην διαδικασίας. Το δικαστήριο που αποφάνθηκε επί της ουσίας της υποθέσεως δεν θα επιτρεπόταν να ασχοληθεί εκ νέου με τα ερωτήματα αυτά. Θα μπορούσαν πλέον να απαντηθούν μόνον σε ανώτερο βαθμό δικαιοδοσίας, εφόσον επιλαμβανόταν αυτών το ανώτερο δικαστήριο κατόπιν ασκήσεως ενδίκου μέσου από τον κατηγορούμενο ή από την εισαγγελική αρχή.
- 16 Αυτό στην πράξη θα σήμαινε ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που αποφάνθηκε επί της συνέχισης της διαδικασίας ερήμην του κατηγορουμένου δεν θα είχε τη δυνατότητα να ζητήσει από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διευκρινίσεις σχετικά με το ακριβές περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 8 της οδηγίας 2016/343, η οποία εφαρμόζεται στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 17 Αν αντιθέτως γινόταν δεκτό ότι η ενημέρωση που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2016/343 πρέπει να παρέχεται μόλις κατά τη σύλληψη του ερήμην καταδικασθέντος προσώπου, τούτο θα σήμαινε ότι μόνον οι εισαγγελικές αρχές θα ήταν σε θέση να παρέχουν την εν λόγω ενημέρωση, χωρίς καμία συμμετοχή του δικαστηρίου. Συγχρόνως, οι εισαγγελικές αρχές δεν οφείλουν κατ' αρχήν να διασφαλίσουν ότι το πρόσωπο που καταδικάστηκε ερήμην θα λάβει γνώση των δικαιωμάτων του, επιπλέον δε, δεδομένου ότι δεν αποτελούν δικαστήριο, δεν έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν ερωτήματα στο Δικαστήριο επί του ζητήματος αυτού.
- 18 Για όλους τους προαναφερθέντες λόγους, είναι εύλογα τα ως άνω ερωτήματα που υποβάλλει το αιτούν δικαστήριο στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

Επί της εφαρμογής της οδηγίας 2016/343 και της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299

- 19 Στην περίπτωση που ο IR καταδικαστεί ερήμην, το εφαρμοστέο δίκαιο θα εξαρτηθεί από τον τόπο της σύλληψης.
- 20 Αν συλληφθεί στην ημεδαπή, θα εφαρμοστεί το άρθρο 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της οδηγίας 2016/343.
- 21 Αν συλληφθεί σε άλλο κράτος μέλος δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, θα εφαρμοστεί το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαίσιου 2009/299 όσον αφορά τις προβλεπόμενες σε αυτό εγγυήσεις που πρέπει να παρέχει το κράτος μέλος εκδόσεως του εντάλματος.

Διευκρινίσεις στο πρώτο ερώτημα

- 22 Υπάρχει ασάφεια ως προς το ακριβές περιεχόμενο της υποχρέωσης η οποία κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2016/343 επιτάσσει ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να «ενημερώθηκε για τη δίκη». Αφενός, στην τρίτη περίοδο της αιτιολογικής σκέψης 36 αναφέρεται ότι η εν λόγω ενημέρωση θα πρέπει να σημαίνει ότι στον κατηγορούμενο «παρασχέθηκαν επισήμως πληροφορίες για την προγραμματισμένη ημερομηνία και τον τόπο διεξαγωγής της δίκης κατά τρόπο ώστε να είναι σε θέση να γνωρίζει για την δίκη». Κατά την κύρια δίκη ο IR εγκατέλειψε οριστικά τη διεύθυνση που υπέδειξε στα ανακριτικά όργανα και οι διεξοδικές έρευνες των αρχών που τον αναζητούσαν απέβησαν άκαρπες. Για αυτόν τον λόγο δεν έλαβε τις ανωτέρω πληροφορίες. Αφετέρου, στην αιτιολογική σκέψη 38 επισημαίνεται ότι, όταν εξετάζεται εάν ο τρόπος με τον οποίον παρέχονται οι πληροφορίες είναι ο κατάλληλος, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη τόσο η δέουσα προσπάθεια που καταβλήθηκε από τις δικαστικές αρχές όσο και εκείνη που καταβλήθηκε από το ενδιαφερόμενο πρόσωπο, ενώ στην αιτιολογική σκέψη 39 γίνεται ρητή αναφορά στην περίπτωση απουσίας κατηγορουμένου από την κύρια δίκη λόγω διαφυγής.
- 23 Η ανωτέρω ασάφεια αφορά και το άρθρο 4α, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως-πλαίσιου 2009/299, το περιεχόμενο του οποίου είναι ίδιο με εκείνο του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας □ αντίστοιχα και οι αιτιολογικές σκέψεις 7 έως 9 της αποφάσεως-πλαίσιου είναι πανομοιότυπες ως προς το περιεχόμενο με τις αιτιολογικές σκέψεις 36 έως 39 της οδηγίας.
- 24 Κατά τη διάρκεια της κύριας δίκης οι δικαστικές αρχές επέδειξαν τη δέουσα επιμέλεια για τον εντοπισμό του κατηγορουμένου, ενώ ο ίδιος ηθελημένα διέφυγε. Κατόπιν της αρχικής αναζήτησής του, εντοπίστηκε από τις αρχές και έλαβε γνώση της κατηγορίας, δηλώνοντας ταυτόχρονα μια μόνιμη διεύθυνση κατοικίας, ενώ στη συνέχεια διέφυγε και πάλι. Υπό τις συνθήκες αυτές, τίθεται το ερώτημα εάν ο κατηγορούμενος έχει λάβει γνώση για τη δίκη προσηκόντως κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β', της οδηγίας 2016/343 και του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο β', της αποφάσεως-πλαίσιου 2009/299, δεδομένου ότι η έλλειψη της κατά τα ανωτέρω πραγματικής ενημέρωσής του οφείλεται αποκλειστικά στη συνειδητή επιλογή του να διαφύγει. Ωστόσο, η διαφυγή του κατηγορουμένου αναφέρεται ρητά στην αιτιολογική σκέψη 39 καθώς

και στο άρθρο 8, παράγραφος 4, γεγονός που αποκλείει την ύπαρξη προσήκουσας ενημέρωσης σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2016/343, αφού η ως άνω διαφυγή δεν συγκαταλέγεται στα κριτήρια που απαριθμούνται στην απόφαση-πλαίσιο 2009/299.

- 25 Ερωτάται επομένως: πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2016/343 και του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299 στην περίπτωση που έχει προηγηθεί μεν ενημέρωση για την αρχική κατηγορία, αλλά στη συνέχεια, αποκλειστικά εξαιτίας της διαφυγής του κατηγορουμένου, η δικαιοσύνη αδυνατεί να τον ενημερώσει για τη δίκη, ούτως ώστε να θεωρηθεί ότι ο τελευταίος «ενημερώθηκε για τη δίκη»;
- 26 Υπάρχει ασάφεια ως προς το περιεχόμενο της υποχρέωσης σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2016/343, η οποία ορίζει ότι ο απών κατηγορούμενος «εκπροσωπείται από εξουσιοδοτημένο δικηγόρο ο οποίος διορίστηκε είτε από τον ύποπτο ή κατηγορούμενο είτε από το κράτος». Η γραμματική διατύπωση του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299 είναι παρόμοια.
- 27 Ο IR διόρισε έναν δικηγόρο στην κύρια δίκη, ο οποίος όμως παραιτήθηκε από την υπεράσπισή του από τότε που ο IR διέφυγε. Εν συνεχεία, η υπεράσπισή του ανατέθηκε σε άλλον δικηγόρο που διορίστηκε αυτεπαγγέλτως («διορίστηκε από το κράτος» κατά τη διατύπωση του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, της οδηγίας 2016/343), κατόπιν δε παραιτήσεως και εκείνου, διορίστηκε ένας άλλος δικηγόρος, ο οποίος πράγματι τον υπερασπίζεται επί του παρόντος στη διαδικασία της υπό κρίση υπόθεσης. Ο IR δεν γνωρίζει για τον εν λόγω δικηγόρο και δεν είχε ποτέ επικοινωνία μαζί του. Ο τελευταίος δεν έκανε καμία προσπάθεια να έρθει σε επαφή μαζί του, όπως, για παράδειγμα, μέσω των συγγενών του. Μπορεί υπό τις περιστάσεις αυτές να γίνει δεκτό ότι η υπεράσπιση του IR έχει ανατεθεί σε κάποιον «εξουσιοδοτημένο δικηγόρο»;

Διευκρινίσεις στο δεύτερο ερώτημα

- 28 Το δεύτερο ερώτημα υποβάλλεται επικουρικός για την περίπτωση που η απάντηση του Δικαστηρίου στο πρώτο ερώτημα είναι αρνητική, διότι αυτό θα σήμαινε ότι δεν χωρεί στην κύρια δίκη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 8, παράγραφος 2, στοιχείο β΄, και παράγραφος 3, της οδηγίας 2016/343, οπότε ο κατηγορούμενος θα απολάμβανε τις εγγυήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, και στο άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343. Εν τωιαύτη περιπτώσει, δεν θα ήταν βέβαιο αν ο κανόνας του εθνικού δικαίου παρέχει στον κατηγορούμενο το δικαίωμα να ασκήσει τα απαραίτητα μέσα ένδικης προστασίας που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης.
- 29 Πιο συγκεκριμένα: Όταν μια υπόθεση εισάγεται κατά τη διαδικασία που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο κατ' εφαρμογή του άρθρου 423, παράγραφος 1, του ΝΡΚ, σύμφωνα με τα κριτήρια που θέτει η ίδια διάταξη, δεν είναι δυνατή η επανάληψη δίκης που διεξήχθη ερήμην, ο δε ερήμην καταδικασθείς δεν έχει στη

διάθεσή του κανένα (ούτε βέβαια αποτελεσματικό) μέσο ένδικης προστασίας. Υπάρχουν συνεπώς αμφιβολίες αν η διάταξη του άρθρου 423, παράγραφος 1, του ΝΡΚ συνάδει με το άρθρο 8, παράγραφος 4, και το άρθρο 9, της οδηγίας.

- 30 Όταν εκδίδεται ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, η επιταγή της παροχής εγγυήσεων που προβλέπεται στο στοιχείο δ', σημείο 3.4, του τυποποιημένου εντύπου για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχει ως αποτέλεσμα να δρομολογείται μια ειδική διαδικασία επανεξέτασης της υπόθεσης. Στην προκειμένη περίπτωση είναι αμφίβολο αν η διάταξη του άρθρου 423, παράγραφος 5, του ΝΟΚ εναρμονίζεται με το άρθρο 4α, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299, δεδομένου ότι η διάταξη αυτή απαλλάσσει το Varhoven [kasatsionen] sad (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Βουλγαρία) από την υποχρέωση να παρέχει τις εγγυήσεις του κράτους μέλους εκδόσεως του εντάλματος, των οποίων τη διασφάλιση έχουν αναλάβει οι εισαγγελικές αρχές κατά την έκδοση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης. Επομένως το Varhoven sad θα εφάρμοζε τον κανόνα εθνικού δικαίου, ήτοι το άρθρο 423, παράγραφος 1, του ΝΡΚ, και ούτως ή άλλως δεν θα παρεχόταν στον καταδικασθέντα δικαίωμα σε νέα δίκη κατά την οποία θα εξεταζόταν η υπόθεσή του και επί της ουσίας.

Διευκρινίσεις στο τρίτο ερώτημα

- 31 Όλα τα ανωτέρω ερωτήματα έχουν έναν πρακτικό σκοπό: Το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να είναι σε θέση να προσδιορίσει με σαφήνεια την κατηγορία στην οποία εμπίπτει η ερήμην διαδικασία που διεξάγεται ενώπιόν του, ούτως ώστε να αποσαφηνιστεί αν ο IR, σε περίπτωση που καταδικαστεί ερήμην, έχει στη διάθεσή του αποτελεσματικά μέσα ένδικης προστασίας κατά της ερήμην καταδικαστικής αποφάσεως.
- 32 Ο ως άνω πρακτικός σκοπός συνάγεται από την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2016/343: Το αιτούν δικαστήριο που αποφάσισε τη διεξαγωγή της διαδικασίας ερήμην του IR πρέπει να αποφανθεί ρητά αν ο τελευταίος έχει κάποιο αναγνωρισμένο δικαίωμα προστασίας κατά τυχόν καταδικαστικής αποφάσεως που θα εκδοθεί ερήμην του ή όχι. τούτο όμως προϋποθέτει να οριστεί σαφώς και σε τι συνίσταται η εν λόγω προστασία.
- 33 Συγχρόνως, ο χαρακτήρας της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για την έκδοση του εθνικού εντάλματος σύλληψης (ήτοι η έκδοση καταδικαστικής αποφάσεως ερήμην) επιδρά και στα ουσιαστικά στοιχεία της υπόθεσης που παρατίθενται στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης. Ανάλογα δε με την κατηγορία της ερήμην διαδικασίας, καθορίζεται και ποια από τις τέσσερις κατηγορίες εγγυήσεων πρέπει να παρασχεθεί σύμφωνα με το άρθρο 4α της αποφάσεως-πλαισίου (στοιχείο δ' του τυποποιημένου εντύπου). Αυτό προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τη συμμετοχή του δικαστηρίου κράτους μέλους στη διαδικασία εκδόσεως ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης που σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο εκδίδεται αποκλειστικά από την εισαγγελική αρχή.

- 34 Για τον σκοπό αυτόν, το αιτούν δικαστήριο, εφόσον κρίνει ότι η ερήμην διαδικασία στην υπόθεση της κύριας δίκης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 2016/343, πρέπει να επισημάνει τόσο την ύπαρξη όσο και τη δυνατότητα άσκησης αποτελεσματικών μέσων ένδικης προστασίας δυνάμει της δεύτερης περιόδου της ανωτέρω διάταξης. Ωστόσο, δεν αρκεί προς τούτο το Δικαστήριο απλώς να καταδείξει το ασυμβίβαστο των εθνικών διατάξεων του άρθρου 423, παράγραφοι 1 και 5, του ΝPK με το δίκαιο της Ένωσης. Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσε και πάλι ο ερήμην καταδικασθείς να μην έχει κανένα δικαίωμα ένδικης προστασίας: Η εθνική νομοθετική ρύθμιση δεν του παρέχει αντίστοιχο δικαίωμα, ακόμη δε και αν η εν λόγω ρύθμιση χαρακτηριζόταν μη συμβατή προς το δίκαιο της Ένωσης, τούτο δεν θα είχε ως αποτέλεσμα να αποκτήσει ο ερήμην καταδικασθείς δικαίωμα άσκησης κάποιου μέσου ένδικης προστασίας.
- 35 Για τον σκοπό αυτόν, είναι απαραίτητο να διασαφηνιστεί αν το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343 έχει άμεσο αποτέλεσμα.
- 36 Εν προκειμένω, ερμηνεία σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης είναι δυνατή μόνον στην περίπτωση που ο IR παραδοθεί στις βουλγαρικές αρχές δυνάμει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης προς εκτέλεση της ποινής που θα του έχει επιβληθεί. Τότε λοιπόν, η ερμηνεία των άρθρων 422, παράγραφος 1, σημείο 6, και 423, παράγραφος 5, του ΝPK θα μπορούσε να γίνει με βάση την απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, και δη υπό την έννοια ότι οι ως άνω διατάξεις δεν εφαρμόζονται μόνον σε πρόσωπα που παραδόθηκαν κατόπιν διαδικασίας εκδόσεως, αλλά και σε πρόσωπα που παραδόθηκαν κατόπιν εκδόσεως ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, δεδομένου ότι και η διαδικασία που προβλέπεται στην απόφαση-πλαίσιο 2002/584 αποτελεί από μόνη της μια απλουστευμένη διαδικασία εκδόσεως. Αυτό συνεπάγεται ότι το βουλγαρικό δικαστήριο δεσμεύεται από την εγγύηση που πρέπει να παρέχεται στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο δυνάμει της διατάξεως του άρθρου 4α, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της αποφάσεως-πλαισίου 2009/299, το περιεχόμενο της οποίας μάλιστα έχει καθορισθεί από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι από το βουλγαρικό *Varhoven sad*.
- 37 Αντιθέτως, αν ο IR μετά την έκδοση καταδικαστικής αποφάσεως συλλαμβανόταν εντός της εθνικής επικράτειας, θα ίσχυε για αυτόν η διάταξη του άρθρου 423, παράγραφος 1, του ΝPK. Η ερμηνεία της εν λόγω διάταξης δεν μπορεί να είναι σύμφωνη με το δίκαιο της Ένωσης, διότι αυτή καθορίζει τα κριτήρια για τη διεξαγωγή της ερήμην διαδικασίας με βάση την εθνική νομοθεσία και όχι με βάση το άρθρο 8 της οδηγίας 2016/343. Δεν είναι δυνατή η ερμηνεία αυτής *contra legem*. Η δε ανωτέρω διάταξη του εθνικού δικαίου θα μπορούσε να μην εφαρμοστεί μόνον εάν γινόταν δεκτό ότι η αντίθετη προς αυτήν αντίστοιχη διάταξη του δικαίου της Ένωσης (το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343 σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 4 σε συνδυασμό με την παράγραφο 2) έχει άμεσο αποτέλεσμα.

- 38 Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί ότι το άρθρο 47 του Χάρτη έχει άμεσο αποτέλεσμα (απόφαση της 14ης Μαΐου 2020, [Staatsanwaltschaft Offenburg,] C-615/18, EU:C:2020:376, σκέψη 72). Εντούτοις, η γενική αρχή του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου συγκεκριμενοποιείται σε μια διάταξη του παράγωγου δικαίου της Ένωσης, ήτοι στο άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343. Εγείρεται λοιπόν το ερώτημα αν η ανωτέρω διάταξη, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό με το άρθρο 47 του Χάρτη, έχει άμεσο έννομο αποτέλεσμα.
- 39 Δεν χωρεί αμφιβολία ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343 απονέμει στους ιδιώτες ένα δικαίωμα έναντι των κρατικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου □ θέτει με δεσμευτικό και σαφή τρόπο τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες γεννάται το εν λόγω δικαίωμα (ο κατηγορούμενος δεν παρίστατο στη δίκη και δεν έχουν τηρηθεί οι όροι που προβλέπονται στο άρθρο 8, παράγραφος 2), ούτως ώστε «με σαφείς όρους, επιβάλλει συγκεκριμένη υποχρέωση προς επίτευξη ορισμένου αποτελέσματος» (απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2018, [Bauer und Willmeroth,] C-569/16 και C-570/16, EU:C:2018:871, σκέψη 72). Το αποτέλεσμα αυτό είναι ένα μέσο ένδικης προστασίας τέτοιας φύσεως, ώστε «επιτρέπει επαναπροσδιορισμό της ουσίας της υπόθεσης, περιλαμβανομένης της εξέτασης νέων αποδεικτικών στοιχείων» (άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343). Συγχρόνως, η εν λόγω διάταξη προβλέπει και μια εναλλακτική επιλογή: «... ότι ύποπτοι και κατηγορούμενοι έχουν το δικαίωμα σε νέα δίκη ή άλλο ένδικο μέσο προστασίας».
- 40 Οι διατάξεις του άρθρου 9 της οδηγίας και του άρθρου 423, παράγραφος 1, του ΝPK προσδιορίζουν με τον ίδιο τρόπο το δικαίωμα του ερήμην καταδικασθέντος σε νέα δίκη, αναγνωρίζοντας το δικαίωμα αυτό χωρίς να αναφέρονται συγκεκριμένα στα επιμέρους στοιχεία που το διαμορφώνουν, αν δηλαδή πρέπει να διεξάγεται νέα δίκη από την αρχή ή αν αρκεί η δυνατότητα προσφυγής κατά της εκδοθείσας αποφάσεως. Στο μέτρο λοιπόν που η εθνικού δικαίου διάταξη του άρθρου 423, παράγραφος 1, του ΝPK έχει άμεσο αποτέλεσμα –αφού εφαρμόζεται σε συνδυασμό με το άρθρο 425 του ΝPK το οποίο καθορίζει τον συγκεκριμένο τρόπο επανάληψης της διαδικασίας–, τίθεται το ερώτημα αν μπορεί να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343 παράγει άμεσο αποτέλεσμα, δυνάμει του οποίου είναι δυνατή η εφαρμογή του σε συνδυασμό με το άρθρο 425 του ΝPK αντικαθιστώντας το άρθρο 423, παράγραφος 1, του ΝPK.
- 41 Πιο συγκεκριμένα, τίθεται το ερώτημα αν είναι δυνατόν το μεν δικαίωμα σε νέα δίκη να αναγνωρίζεται στο πλαίσιο του άρθρου 9 της οδηγίας 2016/343, η δε μορφή που θα έχει η νέα δίκη να καθορίζεται στη συνέχεια στο πλαίσιο του άρθρου 425, παράγραφος 1, του ΝPK: είτε διεξαγωγή νέας δίκης από την αρχή στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας είτε άσκηση προσφυγής κατά της πρωτόδικης ή κατ' έφεση αποφάσεως σε ανώτερο βαθμό δικαιοδοσίας.
- 42 Με άλλα λόγια και σε σχέση με την υπόθεση της κύριας δίκης, ερωτάται εάν θα έχει η εγγύηση αυτή νομικό αντίκρισμα στο μέτρο που θα στηρίζεται στο άμεσο αποτέλεσμα που παράγει το άρθρο 9 της οδηγίας 2016/343, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες περιστάσεις: πρώτον, το αιτούν δικαστήριο προσδιορίσει την κατηγορία της ερήμην διαδικασίας αποφαινόμενο ότι αυτή δεν λαμβάνει χώρα

υπό τους όρους του άρθρου 8, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος της οδηγίας, διότι δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 □ δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο προσδιορίζει το μέσο ένδικης προστασίας με βάση το άρθρο 9 σε συνδυασμό με το άρθρο 8, παράγραφος 4, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας, ότι δηλαδή, σε περίπτωση ερήμην καταδίκης του, ο IR έχει το δικαίωμα να ζητήσει και να επιτύχει την επανάληψη της δίκης, μόνον κατόπιν σχετικής αιτήσεως που πρέπει να υποβληθεί εντός προθεσμίας έξι μηνών από την παραλαβή αντιγράφου της αποφάσεως που εκδόθηκε ερήμην □ τρίτον, ο συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο θα επαναληφθεί η δίκη (συνολική επανεξέταση ή προσφυγή κατά της ερήμην καταδικαστικής αποφάσεως που εκδόθηκε σε πρώτο ή σε δεύτερο βαθμό) θα αποφασιστεί από το Varhoven sad, η δε επανάληψη της δίκης θα γίνει οπωσδήποτε με επανέλεγχο των πραγματικών περιστατικών στα οποία στηρίζεται η αποδιδόμενη κατηγορία και με πραγματική αυτοπρόσωπη συμμετοχή του IR και δικηγόρου που θα έχει διορίσει ο ίδιος;